

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krome. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake peti-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Jasnosti zahtevamo!

II.

Drago veliko vprašanje, katero mora biti pravično rešeno, je vprašanje sodnega jezika, sploh uradnega jezika. Znano je, da je na Češkem nastala po zaslugi nekaterih nemško-nacionalnih sodnih uradnikov v tem obziru prava anarhija. Državni temeljni zakon v svojem čl. XIX, kakor tudi § 13 splošnega sodnega reca in Stremayerjeve jezikovne naredbe od leta 1880. priznavajo češčino in nemščino kot popolnoma ravnopravna jezika pri vseh sodiščih na Češkem brez izjeme. Sodni tajnik dr. Freyer je pa dal svojemu nemško-nacionalnemu mišljenju izraza v nekem odloku, s katerim je odbil češko tožbo z utemeljitvijo, da češčina ni pri hebskem sodišču uradni jezik.

Najvišji sodni dvor je sicer razsodil, da je ta odlok nepostaven ter da so vsa sodišča na Češkem obvezana uradovati češko in nemško, kakor baš potreba nanese. Toda sodni tajnik dr. Freyer je izjavil, da mu odloki Najvišjega sodišča niso merodajni v tem obziru in je dal dostaviti isto samo razsodbo Najvišjega sodnega dvora češkemu rekurentu z nemškim dopisom.

Pravosodni minister dr. Klein je priznal, da se češki poslanci z vso opravičenostjo pritožujejo proti temu postopanju nemško-nacionalnih sodnih uradnikov (dr. Freyer je dobil takoj celo vrsto posnemovalcev v raznih nemških mestih na Češkem), priznal je,

da je tako postopanje protipostavno, da je pa on, dr. Klein, pravosodni minister, sodnikom nasproti brez moči, ker so sodniki neodvisni!

S to izjavo pravosodnega ministra je dobilo šovinistično postopanje nemško-nacionalnih sodnih uradnikov oficialno sankcijo ali uradno odobrenje ter se širi sedaj po celem Češkem in se bo kmalo razširilo po vsej državi, kajti nemški ministri, nemški poslanci, nemški narodni sveti, nemški občinski zbori in korporacije storijo vse, kar je v njih moči, da bi te šovinistične nazore med nemškim državnim uradništvom kolikor mogoče razširili posebno na ta način, da tem uradniškim prvoboriteljem nemškega šovinizma, kateri svoje narodno prepričanje tudi v svojem uradovanju udejavljajo kakor dr. Freyer in drugi, pribore u radna odlikovanja in hitrejši postop v službi nego ga imajo njih slovanski kolegi.

To pa vodi naravnost v anarhijo.

Če je Nemcem to po godu, naj jim bode, nam to ni in ne more biti prav; mi smo v Avstriji v večini, država smo torej tudi mi in mi bolj nego oni, — mi zahtevamo red in zakonitost in ta se mora uveljaviti, naj se ji protivi še toliko Freyerjev in naj jim natihoma ploska še toliko Peschkov, Kleinov in drugih nemških eks-celenc!

Če se v Avstriji ne more vladati proti Nemcem, treba za vselej in temeljito onemogočiti tudi vlado Nemcev proti Slovanom. Čas je, da si postavijo avstrijske vlade pravičnost za svoje

vodilno načelo mesto dosedanje prakse, po kateri se slovansko večino nemštvu na ljubo pritiska ob steno.

Da bode pa to mogoče, treba se postaviti pri presojevanju jezikovnega vprašanja pri sodiščih na čisto drugo stališče, nego se je postavil minister dr. Klein in Najvišji sodni dvor. Izrecno izjavljam, da odkritosrčno priznavam justičnemu ministru njegovo učenaško slavo, katero vživa v pravniškem svetu, istotako ne dvomim ne o pravniški ne o etični kvalifikaciji onih članov Najvišjega sodnega dvora, ki so v teh prizivih čeških odvetnikov izdali že večkrat omenjene razsodbe, da je češčina kakor nemščina ravnopraven uradni jezik pri vseh sodiščih na Češkem. V tem prepiru so ravnali vsi — minister in najvišji sodniki — pogršno. To pa samo zato, ker so se postavili že v naprej na napačno stališče.

Da nam bo mogoče priti stvari do jedra, treba pred vsem odgovoriti na dve vprašanji: 1. Kak namen imajo sodišča, ali kako nalogo ima sodnik? 2. Kaj je in čemu nam služi uradni jezik?

1. Sodišča so one državne institucije, ki imajo namen braniti in čuvati gnotne pravice državljanov. Državljeni si potom državne uprave postavljajo in vzdržujejo sodnike, da jim po zakonu in po svojem najboljšem vedenju in vesti razsojajo njih civilne in kazenske pravde. Idealu sodnika se najbolj približajo oni, katerim narod svojevoljno zaupa to neizmerno važno

in nad vse odgovorno službo ter da temu zupanju izraza s prosto izvolitvijo svojih sodnikov. Tekom stoletij so se pa razmere tako spremenile, da si svojih sodnikov več ne volimo sami. Nastal je iz tega poseben poklic, za katerega treba posebne strokovne priprave, posebnih študij. Dandanes nastavlja sodnike državna uprava mesto nas državljanov. V tem pa ravna po našem nalogu in v našem imenu. Ako bi torej državna uprava imenovala na ta mesta ljudi, kateri niso bodisi iz znanstvenih ali moralčnih obzirov sposobni za sodniško službo, bi s tem zlorabila pooblastilo, ki ga ima od nas državljanov ter imamo mi, ki upravo in sodnike vzdržujemo in ki smo v svoji skupini država pravico, jo posvariti in opozoriti na dolžnosti, katere ima proti nam.

2. Sodnik sodi, kakor smo že rekli, po zakonu in po vesti, je torej v svoji sodbi popolnoma neodvisen. Jezik, v katerem izraza svoje neodvisno storjene sklepe in sodbe je pa samo instrument ali orodje, s katerim vstvarja zvezo med pravico iskajočimi državljeni in sodiščem. Odlok ali razsodba je in mora biti pravična, to se pravi, neodvisna naj bode pisana v katerem koli jeziku. Jezik razsodbe ali odloka ne stoji z neodvisnostjo razsodbe v prav nikaki zvezi; neodvisnost razsodbe je plod etične kvalifikacije sodnika. Sodnik kateri si je v svesti odgovornosti in vzvišenosti svojega poklica in katerega čut pravičnosti prepaja, bo sodil vedno pra-

LISTEK.

Poezija in proza.

(Dr. K. Ozvald.)
(Dalje.)

Prisede prijazen gospodič, pristen „Münchner Kindl.“ Od dobrodušnega soseda zvem, da Monakovci danes slavijo „Nachfeier“ onih strelskih slavnosti, ki so se v ogromnem obsegu vršile od 15. do 22. dne julija mesca. De dvestotisoč gostov — tako mi je s čustvom pripovedoval moj sosed — so zvrabile te slavnosti v Monakovo. Razven slavnostnega prostora, da je bilo vse mesto čudovito okrašeno, zlasti ulice, po katerih se je pomikal slavnostni sprevod „strelcev“. Aranžma pri okraševanju je bil izključno poverjen umetniškimi rokami in to v vsaki ulici pa v vsakem šotoru drugemu umetniku. Parola pa je vseskozi bila — bidermeierton. Kaj ko bi se tudi pri naših narodnih veseljah velikega stila popolnoma ne preziral umetniški moment. To bi bila najboljša — in edina — umetniška akademija — za širje sloje.

Na „Kraljevem trgu!“

Če kateri, „Kraljev trg“ monakovski ni uzurpiral svojega imena. To je posebljena harmonija. Mislite si ogromen pravokotnik, čegar stranice in krajša središčnica so z drobnim kamničjem posute poti, daljša središčnica pa široka cesta, gladka kakor mizna plošča! Ploskve med stranicami in središčnicami kakor da so pregrnjene z zelenim žametom. Ob krajši stranici pred teboj se na mogočnem jonskem in dorskem stebrovju vzpenjajo veličastne propileje, za teboj pa kipi kakor orjaška igla v vis črn obelisk na Karolininem trgu: in ob daljših stranicah imaš po eno prostrano poslopje v lahkem grškem slogu: na desni gliptoteko, na levi razstavljalnico za umetnine modernega slikarstva. To je „Kraljev trg“ monakovski. Zdi se ti, da stojiš sredi Periklejevih Aten, ko ti oko pije vso to klasično harmonijo. Le peklenški smrad za avtomobilom, ki je pravkar zrigal mimo tebe, ti raztrga sveto iluzijo ter te brezobzirno spomni, da živiš početkom 20. veka.

V gliptoteki!

Sam mrzli kamen pa nekoliko istotako mrzle kovine pred menoj in za menoj in nad menoj po posameznih dvoranah in sobanah. Toda spričo tega

kamenja in te kovine mi je toplo v duši kakor ob pomladanskem solncu. Kar je nesmrtni genij Fidijev. Praksitelov, Mironov, Skopov, Polikleto, Krezilov, Lizipov . . . gledal „zamaknjen v nebo“, vse tisto je vdolbeno v to kamenje in vlito v to kovino. Plamen božanstvenega ognja z Olimpa ki ga je pred več nego dve tisoč leti Prometej vpilnil v to kamenje in to kovino, še danes z nespremenjeno silo sika iz te stvari. Zdi se, da

„studen kamen prima život,
drhće, gamzi, diže glavu;
i kroz mrazne živce vruća
rek' bi kryce vri mu rieka.“

Ta zares božanstven obraz! Kdo bi te pozabil, deviška Atena, kdor ti je enkrat pogledal v oko, v katerem se zrcalita globoka misel in deviški čar ob enem!

In ti, lepa, gubatokrila Artemida, pa tvoje veličastno mirno lice, „barberinski“ Apol; znanilka miru, rahločuda Eirena, in blagostanje troseče dete ti na roki! Srce je toli prešinjeno olimpske naše lepote, da si jedva upa utripati.

In vi, biser gliptoteški, skulpture z „eginskega“ pročelja! Vaše „kamenje kriči“, kaj je zamoglo helensko dleto za vnanji okras božjega svetišča.

A poleg veličastno umerjene opere si človek včasih zaželi ljubko kramljavačo operete. In tudi staroklasična umetnost se ni omejevala na upodabljanje božanstva s pomočjo lepih kontur človeškega telesa. — Stojimo pred nagrobnikom drobnega dekleta, ki ga je Morana vzela s seboj, ko je jedva shodilo. Naš kamenšek zagrebe hladno črko v marmor, grški klesar pa je iz njega izdolbel nazoren relief — mrtvecu v spomin in zaostalim v tolažiló. A kako vse drugače od abstraktne črke govori srcu nazorna podoba, to mi dokazuje pričujoča umetnina. V levici dekletce drži ptičko, z desnico pa moli zvesti prijateljici in soigralki goski „zlato“ svojo punčiko. Ne vem, kako bi se dalo pristrčneje izraziti, kar je smatrala za rajsko srečo „silotica mala“.

Ali drug motiv istega žanra, pred očujoč štiri-, petletnega atleta, ki se s titanskimi močmi bori — z gosjo. Inače nego s pomočjo kamna in dleta je ta idila pač neizrazljiva. Resnost, ki odseva junaku z obraza, bi se branila vsaj „oklepa okorne besede“.

Dalje sledi.

jaško korakali iz šolskih sob. V hipu so švigili plameni iz kleti in v par minutah so objeli celo poslopje. Seveda je bil sedaj konec reda in vse je planilo k ozkemu izhodu, kjer so se zagvozdili, da niso mogli ne naprej ne nazaj.

— **Bombe v Barceloni.** Poročali smo o dveh bombah, ki sta bili nedavno tega vrženi v Barceloni. Sedaj se znova poroča od tam, da so bile znova vržene štiri bombe. Mrtvih je pet oseb. Atentate izvršujejo anarhisti. — Anarhistom se bo odslej v Ameriki slabo godilo. Odkar je napadel nek anarhist čikaškega policijskega načelnika, so izgnali od tam vse anarhiste, drugod pa jih policija straži. — Ruski teroristi se tudi ne bodo mogli več v Švici skrivati, ker jih bo odslej temeljem pogodbe z Rusijo Švica izročala ruskim oblastim.

— **Bolgarski knez Ferdinand** se je dal poleg katoliškega še na protestanski način poročiti. Vsled tega so v Rimu zelo hudi in izjavljajo, da tudi niso dali dovoljenja h katoliški poroki kneževi.

V najem se da

v Pamečah pri Slovenjgradcu **hiša z gostilno** in prostorom za eventuelno trgovino blizu farne cerkve. Tudi polje, travnik in vrt se odda. Najemnina po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo na naslov: **Juri Marsel p. d. Pirpank** v Pamečah pri Slovenjgradcu.

171 3-2

Notarski kandidat začetnik, in stenograf - strojepisec

se iščeta. — Ponudbe upravnistvu „Domovine“.

172 3-2

Zdrave delavke

od 16. do 35. leta se sprejmejo k trajajočem, lahkem in dobro plačanem delu v tovarni v **Gradcu Moserhofgasse 50—54.**

168 4-4

SUKNA

in modno blago za obleke priporoča firma

R. Kocian

tovarnica za sukno v Humpolcu na Češkem.

Tvorniške cene. { Vzorci franko.

174 1

Dabilo na redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Rogatecu“
registrovane zadruga z neomejeno zavezo

ki se bode vršil

v nedeljo, 15. marca 1908, ob pol 5. uri pop. v posojilniški pisarni s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva. 2. Odobrenje računskega zaključka za leto 1907. 3. Eventualne volitve. 4. Slučajnosti.

OPOMBA. Ako bi ne bil občni zbor tega dne sklepčen, se vrši drugi občni zbor tri tedne pozneje z istim dnevnim redom, kateri sme brez-pogojno sklepati.

174 1

Načelstvo.

Temeljito trgovsko izvežban

mladenič

23—26 let star, neoženjen, zmožen nemščine in slovensčine v besedi in pisanju, se sprejme v večjo tvornico. — Natančne ponudbe s fotografijo in prepisi spričeval se naj pošljejo pod naslov

Haasenstein in Vogler A. G. Dunaj I.

164 2-2

Iza prodaj je hosta

poceni in kmalu. Kdor potrebuje dosti in lepe stelje za živino, jo lahko dobi blizu okrajne ceste in vsake mitnine prosto. Naslov pod šifro „hosta“ 161 poste restante, Griže pri Celju.

169 3-3

Naročajte plačilne listke dr. sv. Cirila in Metoda.

Služkinjo

sprejme takoj rodbina, ki biva sedaj v večjem mestu ter se preseli spomladi na imenitno grajščino. Pogoji: znanje lepe slovensčine, izkušnje v gospodinjstvu, priporočila od rodbin, zdravje, srednja starost. Plača po dogovoru. Ponudbe se naj pošiljajo **g. F. KMETIČ, Gradeo - Brockmannsgasse 118/III.**

157 5-4

Razpis natečaja za sanitetnega zdravnika

v okolišju Vojnik okolica, h kateremu pripadajo občine Škofjavan, Novacerkev, Dobrna, Šmartin v Rožni dolini, Višnjavas, Frankolovo in Bezovica.

Letni prispevek je:

1. od deželnega odbora štajerskega	200 K
2. od okrajnega zastopa celjskega	200 "
3. in od navedenih občin 1% na rednem davku, ki znaša letno okoli	500 "

torej vkup . . . 900 K

Prosilci, ki so slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi zmožni in ki so avstrijski državljani naj vložijo prošnjo pri podpisanim distriktnem zdravstvenem odboru najdalje do **15. aprila 1908.**

Zdravstveni okolišni odbor za Vojnik in okolico

dne 6. sušca 1908.

173 1

Predsednik: **J. Lipuš.**

156 26-7

Milan Hočevar — Celje

Glavni trg št. 10

Priporoča popolnoma sveža in kaljiva deteljna, travina, runkelnova, svinjske salate, korenjevega in vrtna semena. Rafija za vezanje trte, galico, žveplo, bartelnovo klajno apno, kakor tudi vse vrste cerkvenih sveč, kadilo, oljčno olje in vse drugo v mojo stroko spadajoče blago.

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KYEDER Žalec v Savinski dolini, Stajersko.

13 130-25

Nova vinska postava

v obliki plakata dobiva se v

Zvezni trgovini v Celju

Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.

Vozičke

za otroke, korbe in kovčege za potovanje, taške za v roko, galice, dežnike in galošne, priporoča

P. Kostič v Celju.